

An de liende

is een elektrisch Stellingwarfs maandblad
van de stichting Stellingwerfs Eigen (sSe)

Oplage: 1072 e-adressen
5de jaorgaank, nummer 9
Daotum: 1 september 2010

Redaktie: Frank de Vries
Piet Bult

Aemels: info@stellingwerfs-eigen.nl
Webstee: www.stellingwerfs-eigen.nl
(Hier vien ie ok et archief van An de liende.)

ISSN : 1872-4108
NUR : 525
SSE : 1009

Verantwoordelikhied m.b.t. et copy- en auteursrecht van instuurd wark ligt bi'j de instuuder.
Copy- en auteursrecht van instuurd wark bin en blieden van de oorspronkelijke maeker.
De redaktie/uitgever nemt gien verantwoordelikhied veur inzunnen wark!
Et deursturen van dit blad mag allien zonder veraanderings.
Kiek op de laeste bladziede veur meer spulriegels.

De inhoud van disse maond:

• Van de redaktie	3
• Agende	4
• Wietske	5
• Tomke	6
• Gedichtewedstried	7
• Tsjerkepaad	8
• Volksverhaelen (16)	9
• Spraakeloos	11
• Sammie	12
• Noorwegen	13
• Liefde	14
• Woordeschatten	15
• Zo dom as	16
• Zuuk de verschillen	17
• Ons aauw haus	18
• Verkleinwoorties	19
• In een haenetree van Gust naor Geest	20
• Kuuks Huske	21
• De maond van et (Friese) boek	22
• Dummy	25
• Taeltuun	26
• Rilke (33)	27
• Stelling van de maond	28

...deurspekt mit humor uut Gietern en Kuuk.

Reaktie van een leesder: *“Dat aandere Stellingwarfse blad smieten we vaeks nog in et kevot drekt al bi’j ’t oold-pepier mar ‘de Liende’ kieken we alle maonden naor uut.”*

Van de redactie

D'r kwam nog al wat reaktie op et 'weke-in-'t-veurend-bericht' waar veurige weke de boschop in ston dat vrouw Bloemhoff (c.s.) oonze vertaeling van de Biebel in et Stellingwarfs niet in de sutelkrojen hebben wil. Dat stokkien en een 'Inzunnen' in de LC wodde alderdeegst deur de grote passe (LC, FD en Omrop) oppikt en die stelden dan ok vlot aanvullende vraogen. De meersten vreugen oons ok om de reden, mar die weten wi'j jammer genoeg ok niet. We weten onderdehaand wel dat d'r deur disse en gene ok al es rechtstreeks naovraag naor daon is bi'j vrouw Bloemhoff mar die hadde – krek as wi'j meestentieds – gien bescheid op zien fesoenlike vraoge kregen. In een Friese radio-uitzending stelde vrouw Bloemhoff vandeweke trouwens dat ze alliend 'verantwoord wark van een hoog nivo' in de sutelkrojen hebben wil, zo wodde oons deur een radio-luusterder kond daon. Wie daenkt disse vrouw Bloemhoff wel dat ze is... (*Wodt vervolgd...*)

In 2003 ha'k al es anbeuden om veur de sSr een e-kursus op 'e pennen te zetten. Mar ja, de uutspraoke "*Wi'j bin digibeten*" was doe bliekber al genoeg reden dat de doemaolige direktur PJ d'r niks van weten wol. Ik hebbe d'r gienertied weer wat op heurd... Vandeweke ston et wel dubbeld-op in de kraanten dat et 'belangriekste instituut' dat now zels wel es even doen zal. As dat deur gaon was dan was dit trouwens de laeste 'An de liende' wodden. Een olifaant in een posseleinkaaste maekt een protte brokken. Een olifaant in een posseleinkaaste mit de laeste stoepstrekkiens en in doodsnoed maekt vanzels nog vule meer ongelokken. Gelokkig hebben ze krek op 'e tied van hogerhaand zeggen kregen dat dit zo niet kan. D'r lopt ommes nog een overleg op bestuurlik nivo over EduStellingwarfs. Et enthousiasme gefte wel an dat d'r slim verlet is om daor now es daodwarkelik mit uut aende te zetten...

Mit diezelde direktur PJ he'k et doe ok al es had om een soorte van spullegien veur heur te maeken. Honderen kaorties mit an de iene kaante een Nederlaans woord of plaetien en an de aandere kaante de Stellingwarfse betekenis, of krek aandersomme vanzels. Niet alliend woorden mar et konnen ok alderhaande vraogen en antwoorden wezen die ok mar wàt mit et Stellingwarfs van doen hadden. "*Mooi bedocht, mar we hebben al een Geitebod*" zee de beste man. Et idee hebben ze naotied trouwens in Frieslaand wel uutwarkt en de oflopen maond heurde ik dat een variaant ok in Drente op een braderie bruukt wodde. Een liesien mit een stok of tien vraogen. Drekt invullen en wie de meeste vraogen an et aende van de dag goed het krigt een priesien thuis bezorgd. Zoks kuwwe ankem jaor op de Berkoper Mark ok wel es doen wodde oons - mit dank - as tip anrikt...

Et is disse maond veur et eerst dawwe een peer minder abonnees hebben as de veurige maond. An now toe kwammen d'r iedere maond een peer meer bi'j as dat d'r ofvullen. Disse ofname is eins wel mooi want persoonlik wi'k eins graeg weeromme naor een kleine duzend. Now moe'we d'r altied meer wark veur doen om alles in tweekeer roem vuufhonderd stoks rond te sturen. Beneden de duzend kan et in ienkeer. Nee, dat ligt 'm niet an oonze techniek mar boven de duzend in 't ure wodt et as 'spam' zien en wodt d'r niks meer verstuurd. Wie him ofmellen wil, kan now dan ok mooi zonder aander smoesien die kaans mit beide hanen angriepen. Een kot berichien naor info@stellingwerfs-eigen.nl is genoeg.

Mit dank an de instuurders hebben wi'j et ditkeer ok weer graeg daon, en now dan eerst ok mar weer een protte plezier bi'j et lezen van dit nommer...

pb

Agende...

Karkdiensten in et Stellingwarfs veur de kommende tied:

- Op **5 september** in de Dörpskarke van Oosterwoolde om 19:00 ure
Veurganger: ds. *Rienk Klooster*
- Op **24 oktober** in Oldehooftwoolde om 10.00 ure
Veurganger: dhr. *Jan Koops*
- Op **21 november** in Wolvege om 19:15 ure in de Hervormde karke 'De Hoogte'
Veurganger: dhr. *Jan Koops*

In de Protestante kerk van Makkinga:

11 september, Schilderijen van Marja v/d Werken uit Makkinga.

Tevens is er die dag van 3 tot 4 uur een concert verzorgt door Bone Brass trombone kwartet en Arian van der Mark orgel.

Hielke Scheper (Audiotrade) verzorgt luistermuziek.

Oanbieding Aksjeboek foar bern 2010, Tomke ferkearsboek

Boargemaster E.J. ter Keurs fan Ljouwerteradiel en de tiimsjef Middelsee fan de plysje, de hear J. Holwerda, krije de earste eksimplaren fan it Tomke ferkearsboek oanbean; it nije Aksjeboek foar bern foar de Berneboeketiid. Dat sil wêze op **tiisdeitemoarn 7 septimber** yn Pjutteboartersplak De Oesterkes yn Stiens. It leit foar de hân dat de boargemaster, as haad fan de plysje, it earste eksimplaar kriget. Mar de hear Holwerda, dy't mei in plysje-auto by it Pjutteboartersplak oankomt en dy't de bern fan alles fertelle sil oer swaailjochten, sirene's ensfh., nimt yn septimber ôfskie as tiimsjef. Foar him dêrom it twadde eksimplaar.

It wurdt in fleurich feestje by De Oesterkes. De beide skriuwsters fan it aksjeboek, Riemkje Pitstra en Auck Peanstra fertelle ferhalen, dogge spultsjes en se hawwe **Tomke** sels ek frege om te kommen! Jurjen van der Meer en Hans Wempe, dy't de ferskes foar it boek skreaun en op muzyk setten ha, sille mei de bern sjonge en muzyk meitsje. Se krije dêr help by fan sjonger Doete Stenekes.

It **Tomke** ferkearsboek slút oan by it tema fan de Berneboeketiid/Kinderboekenweek: Byldtaal yn berneboeken mei as motto 'De grutte tekententoanstelling'. Yn it ferkear wurde bern fan jongs ôf al konfrontearre mei byldtaal lykas stopljochten, sebrapaden, ferkearsbuorden ensfh. It aksjeboek is yn de hiele Berneboeketiid (septimber/oktober 2010) te krijen foar € 3,95 by oankeap fan € 9,- oan Fryske berneboeken en berne cd's.

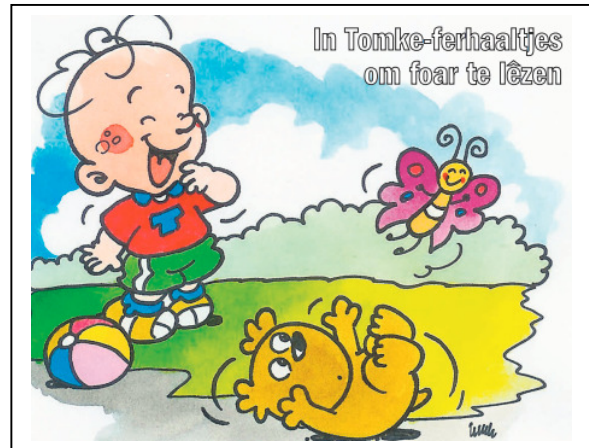
Meer ni'js van en over de Friese 'Maond van et boek', op bladziede 22 in dit nommer.

**Dè Stellingwarver
sutelaktie gaot ok
dit jaor niet deur,
die van de sSr
wel...**

Wietske

Tomke...

Mit goedvienen overneumen uut: **De Fryslân**
Dit verhaeltien is van: **Riemkje Pitstra**
Et plaetien is van: **Luuk Klazinga**

In flinter op 'e sturt!

De sinne skynt.
Tomke en Romke boartsje yn de tún.
Flap, flap, flapperdefla.
Wat sjogge se dêr tusken de blomkes?
'In flinter!' ropt Tomke bliid.
'Hy komt dizze kant út, Romke'.
De flinter is in bytsje wurch.
Hy wol eefkes sitte.
Dat is in moai plakje, tinkt de flinter.
Hy giet op Romke syn sturtsje sitten!
'Sst, net bewege!' flústeret Tomke.
'Oars fljocht de flinter fuort.'
Romke stiet deastil.
Hy wachtet en wachtet.
De flinter bliuwt stil sitten.
Romke krijt stive poatsjes.
En in sear sturtsje fan dat stilstean.
'Fuort, flinter!' ropt Romke.
'Gean no mar fan myn sturtsje ôf.'
Mar de flinter beweecht net.
Hy sit noflik op Romke syn sturt.
Tomke klapt yn 'e hannen.
De flinter komt net fan syn plak.
Hoe krije se no de flinter de loft yn?
'Ik wit wat,' seit Tomke.
'Moast mei dyn sturtsje wibelje.'
Romke docht syn bêst.
Hy wibelet syn sturt hinne en wer.
En op en del.
Mar de flinter falt der net ôf.
'Stoute flinter!' ropt Romke liik.
Hy hapt nei syn sturt en nei de flinter.
Hurder en hurder draaft er achter syn eigen sturt oan.
It hûntsje wurdt der draaierich fan!
Ynienen... giet it fan klets boem!
It hûntsje falt om op 'e tegels.
Dêr leit er mei de poatsjes omheech.
En de flinter?
Dy fljocht gau de loft wer yn.

Een vlinder op de stat!

De zonne schient.
Tomke en Romke speulen in de tuun.
Flap, flap, flapperdeflap.
Wat zien ze daar tussen de bloemegies?
"Een vlinder!" ropt Tomke bliede.
"Hi'j komt disse kaante uut, Romke."
De vlinder is een betien muui.
Hi'j wil even zitten.
Dat is een gaedelik plakkien, daenkt de vlinder.
Hi'j gaot op Romke zien stattien zitten!
"Sst, niet bewegen!" fluustert Tomke.
"Aanders vligt de vlinder vot."
Romke staot doodstille.
Hi'j waacht en waacht.
De vlinder blift stillegies zitten.
Romke krigt stieve poties.
En een zeer stattien van dat stillestaon.
"Vot, vlinder!" ropt Romke.
"Gao now mar van mien stattien of."
Mar de vlinder beweegt niet.
Hi'j zit noffelik op Romke zien stat.
Tomke klapt in de hanen.
De vlinder komt niet van zien plak.
Hoe kriegten ze now de vlinder de locht in?
"Ik weet wat," zegt Tomke.
"Ie moe'n mit je stattien wiebelen."
Romke dot zien best.
Hi'j wiebelt zien stat henne weer denne.
En op en daele.
Mar de vlinder vaalt d'r niet of.
"Stoute vlinder!" ropt Romke leik.
Hi'j hapt naor zien stat en naor de vlinder.
Hadder en hadder draeft hi'j aachter zien eigen stat an.
Et hontien wodt d'r dwiel van!
Opiens... gaot et van klets boem!
Et hontien vaalt omme op de tegels.
Daor ligt hi'j mit de poties omhogens.
En de vlinder?
Die vligt vlogge de locht weer in.

Gedichtwedstried...

Gedichtenwedstrijd op Twitter.

Ter gelegenheid van de 'Moanne fan it Fryske Boek' (maand van het Friese Boek) wordt er een bijzondere gedichtenwedstrijd uitgeschreven. Iedereen die **voor 30 september** 24.00 uur een twicht (een twittergedicht) publiceert op zijn of haar eigen Twitteraccount dingt mee naar de zilveren Twicht, die op 2 oktober in Drachten wordt uitgereikt. De inhoud, vorm en taalkeuze zijn vrij.

Op Twitter kunnen in een bericht maximaal 140 tekens gebruikt worden, zodat de lengte van een twicht in principe beperkt is, maar een twicht mag wel over meerdere tweets gepubliceerd worden (als het maar duidelijk is dat ze bij elkaar horen!). Door een twicht herkenbaar te maken met het zoekwoord #twicht (met een hekje!) kan Tresoar de twichten vinden en op de website van de Moanne fan it Fryske Boek (www.moannefanitfryskeboek.nl) weergeven. Daar zijn ook de spelregels van de wedstrijd te vinden.

De wedstrijd wordt georganiseerd door Tresoar, het Fries Historisch en Letterkundig Centrum in Leeuwarden, en door de Stichting It Fryske Boek. De jury bestaat uit Jellie Tiemersma (directeur Bibliotheekservice Fryslân), Asing Walthaus (redacteur Leeuwarder Courant) en Sjoerd Ybema (producent Omrop Fryslân).

(Een 'twicht' is een twittergedicht.)

Ta gelegenheid fan de 'Moanne fan it Fryske Boek' wurdt der in bysûndere gedichtewedstryd útskreaun. Elkenien dy't **foar 30 septimber** 24.00 oere in twicht (in twittergedicht) publisearret op syn of har eigen Twitteraccount docht mei foar de sulveren Twicht, dy't op 2 oktober yn Drachten útrikt wurdt. De ynhâld, foarm en taalkar binne frij.

Op Twitter kin yn in berjocht maksimaal 140 tekens brûkt wurde, sadat de lingte fan in twicht yn prinsipe beheind is, mar in twicht mei wol yn mear tweets publisearre wurde (as it mar dúdlik is dat se byelkoar hearre!).

Troch in twicht herkenber te meitsjen mei it sykwurd #twicht (mei in hekje!) kin Tresoar de twichten fine en op de webside fan de Moanne fan it Fryske Boek (www.moannefanitfryskeboek.nl) werjaan. Dêr binne ek de spulrigels fan de wedstryd te finen.

De wedstryd wurdt organisearre troch Tresoar, it Frysk Histoarysk en Letterkundich Sintrum yn Ljouwert en troch de Stifting It Fryske Boek. De sjuery bestiet út Jellie Tiemersma (direkteur Bibliotheekservice Fryslân), Asing Walthaus (redakteur Leeuwarder Courant) en Sjoerd Ybema (produsint Omrop Fryslân).

Tsjerkepaad...

Tsjerkepaad 2010 in de Protestantse kerk van Makkinga

Wij doen weer mee met Tsjerkepaad.

De kerk is nog op 11 september open van 13.30 uur tot 16.30 uur met een expositie van schilderijen van Marja v d Werken uit Makkinga. Tevens is er die dag van 3 tot 4 uur een concert verzorgd door Bone Brass trombone kwartet en Arian van der Mark orgel.

Tot rust komen

We leven in een samenleving die voortdurend prikkelt met informatie, aanspraken en verleidingen. De hectiek van het bestaan kan enorm uitputten. Dat lijkt iets van deze tijd, maar ook vroeger vond men het leven te druk en teveel eisend. Men zocht de stilte van de woestijn of de eenzaamheid op een afgelegen plek in het bos.

Een manier om tot rust te komen is meditatie. Vanuit de verstillings. Meditatie kan ook helpen dichterbij de bronnen van het bestaan te komen en te ervaren waar het je uiteindelijk om te doen is. Om in harmonie te komen met jezelf, met de schepping en met God. Om je steeds meer verbonden te voelen met wat van blijvende waarde is.

Mediteren doen mensen al spontaan wanneer ze aandachtig aanwezig zijn voor al wat zich aandient. Meditatie kun je ook beoefenen. Dan neem je er de tijd voor en ga je zitten in een geschikte ruimte of op een plek ergens buiten. Het beoefenen van meditatie gebeurt al eeuwenlang, zowel binnen de christelijke traditie als binnen andere godsdiensten of wereldbeschouwingen.

Er zijn diverse vormen van meditatie. Binnen de christelijke traditie wordt er vaak gemediteerd door het intensief lezen van een bijbeltekst. b.v.

*Job 33:4 - "de geest van God heeft mij gemaakt,
de adem van de ontzagwekkende doet mij leven."*

Meditierend ademen, ademend mediteren is leven uit Gods adem.

Bij het inademen ontvang je leven, bij het uitademen vertrouwt je je leven weer toe aan Hem of Haar die het je gaf.

Je neemt op en je geeft af, je krijgt en je laat los.

Je ervaart dat je het leven krijgt, telkens weer om niet.

Geniet van het wonder van de zomer en van elkaar.

Erica Plomp-den Uijl, pastor Streekgemeente Friesland's End, tel 0516 - 44 14 77
e-mail de.pastorije@hetnet.nl

In 1995 stuurde Jannie D. uut Wolvege veur de Oolde Pookpries zoe'n 120 mit de haand schreven bladzieden in van een vertaeling van *'Bekende oude volksverhalen'*. Jannie het doe liekewel de pries niet wunnen, dat wodde Jan Oosterhof van Steggerde. In een brief van de *'Warkgroep Oolde Pook-pries'* wodde Jannie liekwels slim prezen veur heur wark en ze zollen et prachtig vienen as heur vertaeling nog es op de legere schoelen inzet wodden kon bi'j et vak Hiemkunde. Daor is neffens oons an now toe niks van kommen mar wi'j vienen de verhaelen ok best de muute weerd...

-.-.-.-.-

Piet Hein

Piet Hein, jow naeme is klein, jow daoden weren groot. Jow brochten oons laand de zilervloot.

Op een mooie meitiedsmorgen in et jaor 1588 stapte een tienjaorige joongien an de haand van een metroos deur de stille straoten van et stattiën Delfshaven. Zo now en dan keek de jonge omme en zwaaide mit de haand naor een vrouw, die veur de deure van heur huus ston. In de ogen van de vrouw blikkerden traonen. De ogen van de jonge knaop weren ok vochtig. Dat ventien hiette Pieter Pieterszoon Hein. Mar hi'j wodde altied Piet Hein nuumd. De vrouw, die him snokkend naokeek, was zien moeke. En de metroos, die him an de haand hul, was zien vader.

Al jaorenlange, iedere keer as de oolde Hein een zeereize maekte, hadde zien zeuntien vraogd om mit him mit te meugen. En now wodde aendelik an die weens voldaan. De kleine Piet wodde kejuitsjonge op etzelde schip, waor zien va metroos was. Ze weren now op pad naor naor et schip om aansend de grote zee op te zeilen.

In et begin was alles vreemd veur de kleine jonge. Mar nao een peer weken vuulde hi'j him hielemaole thuis op et schip. Hi'j dee geheurzem alles wat him opdreugen wodde en hi'j was kiebige en beleefd. Hi'j kon klauteren as een katte en kende gien geveer. Hi'j zat in et want te zingen, as de wiend goelde. Al gauw wodde hi'j de lieveling van de hiele bemanning.

Doe hi'j zoe'n jaor of drieje veerd hadde - en in die tied meerdere keren een mooi speercen-tien naor zien moeke stuurd hadde - wodde et schip deur de Spanjaarden overmeesterd. Zien va wodde mit al de aandere metrozen as knecht op de galeien an et wark zet. Mar de kleine jonge gavven ze de vri'jhied. Hi'j moch naor zien vaderlaand weerommegaon. Mar dat wol Piet Hein niet. Hi'j bleef bi'j zien vader. Hi'j perbeerde alderdeegst zovule meugelik zien lot te verzaachten. As kleine jonge hadde hi'j van zien moeke et breien leerd. Hier verdiende hi'j zovule centen mit, dat hi'j daor zien vader beter eten van geven kon as dat hi'j op de galeien kreeg.

Vier jaoren dielde de jonge et lot van de gevangenschap van zien vader. Doe wodden ze bevrijded en kwammen ze tegere in Hollaand an. De oolde Hein hadde deur et zwaore wark op de galeien zovule leden, dat hi'j ongeschikt wodden was veur alle wark. Mar de jonge Hein nam now et plak van zien vader in en zorgde veur zien oolden. Deur zien iever en bekwaomhied klom hi'j trappe veur trappe op. Hi'j wodde dadde, twiede en doe eerste

stuurman. En weer laeter wodde hi'j kaptein van een groot schip. In dat wark toonde hi'j zoe'n protte moed, kennis en beleid, dat de Westindische Maatschoppi'j him tot Admiraal benuumde en him et opperbevel over heur hiele vloot anbeud. As zodaonig veerde Piet Hein in 1626 mit veertien kleine schippen naor Brazilië. Daor raekte hi'j in de slag mit een Spaanse vloot, die wel twiemaol zo stark was.

Piet Hein sleug d'r liekewel zo krachtig op los, dat hi'j de vi'jaand op de vlocht dreef. Hi'j maekte 2500 kisten buit, vol mit suker, tebak, ketoen en koevellen. Een nog vule groter verlös brocht hi'j de Spanjaarden twie jaor naotied toe. In de haven van Matanzas, op et eilaand Cuba, lag een grote Spaanse vloot mit rieke laeding. Ze numnden et de Zilvervloot, omreden ze jaarliks miljoenen an edelstiender, goold, zulver en aandere kostbere weren uut de Ni'je Wereld, Amerike, haelden. Nao die vloot gong Piet Hein op jacht. En et lokte him om die te overmeesteren.

In triomf veerde hi'j de buit naor Nederland, waor de rieke laeding uutplaeded wodde, die een weerde van wel twaelf miljoen gulden hadde. Dat was in die tied een allemachtig groot bedrag. Et hiele laand joelde, overal wodden vreugdevuren ontsteuken en rondomme wodde de roem uudreugen van de dappere Piet Hein, de overwinner van de Zilvervloot.

De kloeke admiraal moch die roem jammergenoeg niet lange overleven. Een jaor naotied sneuvelde hi'j in een slim gevecht tegen de Duunkarker kapers. Hi'j wodde in de oolde karke van Delft begreuen, waor zien beeld - in marmer uuthouwd - zien graf ofdekt. Zien geboortestad het de heugenschop an zien grote burger ok veriewigd. Op de Aachterhaven in Delfshaven, tussen et gruun, staot et levensgrote staandbeeld van de admiraal. In de rechterhaand hooft hi'j et kroemhaansel van een bevelhebber en de linker rust op de greep van zien zweerd. Op de veurkaante staot et waopen van de held, mit de woorden:

Goold gaot boven zulver, deugd overtreft beidend.

An de achterkaante staot:

**An de Luitenaant-admiraol Pieter Pieterszoon Hein
geboren in Delfshaven op 27 november 1578
as held uut de tied raekt op 20 juni 1629
Et daankbere naogeslaacht
17 oktober 1870**

Jannie D.

'n Bitje Lând van Kuuksen humor

De juffrouw schrif op 'n briefke án de moêder van Merietje:

"Mevrouw Gerrits, wilt u Marietje eens goed wassen, want uw dochter ruikt een beetje!"

Die schrif trug:

*"Juffrouw, ons Marietje zit nie op school um aan te ruike maar om te leren.
Gegroet, Anna."*

Chris Kerkhoff

Spraokeloos...

Gieterse gezegden en andere gekkigheden uut 'Uster de Fluster'

Om d'aandre dag
Op alle daegen lopen
Op oze voeten lopen
Op 't kantoor zitten
Alle botter hoef ie niet op ien
plakkie brood te smeren

*De ene dag wel de andere niet
De laatste dagen voor de bevalling
Op de kousen lopen
Op de w.c. zitten
Zuinig aan doen*

Femmy Woltman-Groen, Giethoorn

Sammie...

Wi'j kregen een riegel verhaelties van iene die in heur kienderjaoren en een hiel schoft daornao, in de Westhoeke woont het. Ze geven de warkelikhied an, zo zi'j die in de dattiger jaoren en in heur veerdere leven mitmaekt het. De verhaelties staon allemaole op himzels, bin oorspronkelijk mit de haand schreven en zullen zolange as de veurraad strekt bi'j toeren 'An de Liende' hongen wodden. De verhaelties bin schreven onder de verschoelnaeme: 'Sammie', *Verhaelties uut de Westhoeke*.

.-.-.-.-.

Sunte-Matten

Alle daegen daenk ik haost dat de tied zo vlogge gaot, een weke is niks en een jaor is niks. 't Is gauw weer ni'jjaor en et het pas ni'jjaor west en mit een hottien is et weer ni'jjaor.

Sunte-Matten was et eerste winterfeest. Mien gedaachten gaon dan weeromme naor doe as de kiender nog klein weren. We woonden op 'e boerestreek an de weg zonder lanteerns, dus donker en geveerlik. De kiender mossen onder begeleiding as ze argens naor toe gongen. Die leiding is jaorenlange bi'j oons uut huus kommen. Mien man dee et wel, niet alliend oonze kiender mar ok de kiender van de hiele buurt.

Op een keer doe ik as oppasser mitgong, leup ik veurop mit een stormlanteern, de kienders d'r achteran en de grootste zeune achteran mit een stormlanteern. De kiender op 'e buurt wodden dus deur heur moekes bi'j oons brocht en as iederiene d'r was gongen we op pad mit echte keersies in de pepieren lampions en as dan alle lochies an weren gongen we van huus. Dan was et oppassen en uitkieken mit al die kiender mar ze luusterden goed in et duuster. Meerstentieds wi'jde et een halve storm en bi'jtieden regende et dat et geut. Zo now en dan vleug d'r een lampion in de fik en as et regende hongen de lampions as natte lappen an de stokkies. Mar we zongen uut volle borst deur en de weersomstanigheden deerde oons niet!

An et aende van de tocht was d'r gien lampion meer hiel en gien keersien meer dat braande. Ondaanks dat hadden de kiender en ikke een prachtige aovend. Nao ofloop gongen we dan naor oons huus, de kiender lekker veur de waarme kachel tillevisie kieken en ik mit een peer van de grootste kiender naor de keuken om alle snuup, aander lekkers en centen te verdielen. Dan kreeg ieder zien diel en brochten wi'j de kiender weer naor huus. Iederiene was bliede en wol et ankem jaor weer mitdoen en rekende op oons.

Sammie

Noorwegen...

Noorwegen

Et lome luie water lek te rusten
een spiégelend spel van wolken boam en benèden

Gezichtsbedrog.

Kleine dreijkölkies worn witte koakendkolkende watermassa's
die met donderend geweld as watervallen van de rotsen storten.

Eindeloos wegstromend,
zich vermengend met water van meren rivieren en fjorden, op weg naar argens.

Corry Overmars. Hasselt

'n Bitje Lând van Kuuksen humor

Grádje vist án toffel iets bruuns uut zien éte.

“Mins, kiek nie zò smérrig!” zét zien vrouw. “Dè's mar 'n kliên bitje ángebrând!”

Vraogt Grádje hùr: *“Oja? Sins wánneer hét 'n kliên bitje ángebrând zes peutjes?”*

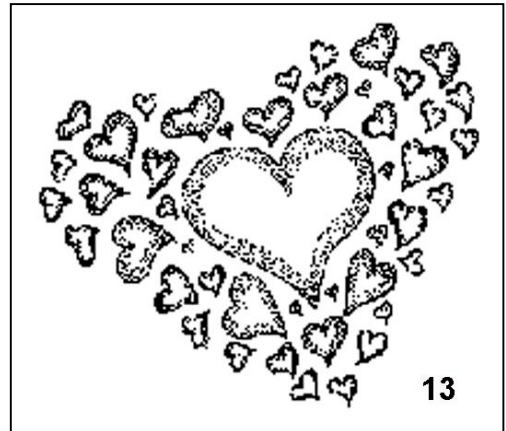
Chris Kerkhoff

Liefde

Liefde is een teder woord, maar ook een woord dat bezoedeld en besmeurd is. Wat dat betreft lijkt het woord liefde op het woord God. Beiden bestaan dankzij een diepe overgave. Maar het zijn ook woorden die heel de geschiedenis door verkracht zijn.

In de naam van God worden oorlogen gevoerd en mensen gedood. In de naam van de liefde worden kinderen verkracht en zitten vrouwen gevangen in de prostitutie.

Te vaak wordt God een afgod. Te vaak verwordt liefde tot haat. Dan wordt vergeten dat liefde wortelt in verwondering. Verwondering over de warmte die mensen elkaar schenken. Verwondering over het geduld en de tederheid die mensen voor elkaar hebben. Verwondering over het vergeven van de pijn elkaar aangedaan.

Liefde: een woord dat zowel een krachtig neen kan inhouden als het stille ja van mensen naar elkaar.

Liefde is Gods grootste geschenk aan ons. Liefde is Gods volledige overgave aan ons.

Liefde: een woord dat uitgebuit is door reclame, die de gevoelens van mensen bespeelt. Maar ook het woord voor vlinders in je buik, dat springerige gevoel diep in je dat vraagt om gestreeld en gezoend te worden.

Liefde: een woord voor nabije ontferming, voor belangeloze hulp en stilzwijgende solidariteit.

Liefde: een woord voor de intieme nabijheid en het verstilde wachten op wat groter is dan wijzelf. Liefde is hét woord voor God.

TSERKEPAAD PROTESTANTE KERK VAN MAKKINGA

De kerk in Makkinga is nog open op zaterdag 28 augustus en 11 september van 13.30 uur tot 16.30 uur. De openstelling biedt mensen de gelegenheid op een zaterdag meerdere kerken in de omgeving per fiets of auto te bezoeken. Op de website vindt u een overzicht van alle kerken die open zijn.

Op **11 september** zijn er schilderijen van Storm/Lakmaker uit Makkinga te zien. Tevens wordt er die dag van 3 tot 4 uur een concert verzorgd door het Bone Brass trombone kwartet samen met Arian van der Mark op orgel.

Sjalom

*Erica Plomp-den Uijl
pastor Streekgemeente Frieslands End*

Woordeschatten...

Woordeschatten...

We hebben al vaeke zegd dawwe in et Stellingwarfs woorden tekot hebben om bi'jglieks een Stellingwarf eigen biebel te maeken. Mar is dat wel zo? Mien eerste ingeving zegt dudelik, ja. D'r lopt - in et Engels - op 't heden een hiele diskussie wat de 'grootste' tael is. Zoe'n diskussie hoolt vanzels nargens op. Et wodt al wat makkeliker te hanteren aj' eerst es een raemwark, een ofbaokening van greenzen vaastestellen. Et liekt mi'j persoanlik zo toe dat et bruken van een tael in vaaste relaosie staot tot de omvang van de gemienschop die die tael bruukt. Awwe dan de hier te lane bruukte taelen langs die latte leggen dan het et Stellingwarfs de kleinste woordeschat, dan et Fries, dan et Nederlaans, et Fraans, et Duuts en et Engels.

Ok een aorige meting kan ontstaon aj' de 'vakgebieden' van gemienschoppen langs een latte leggen. Ok dan komt oons Stellingwarfs d'r wat bekaaaid of want we hebben hier gienertied een fesoenlik vakgebied had dat in aandere taelen (haost) niet ok al veurkwam en veurkomt. Et daegeliks bestaon is hier anno 2010 nog de hieltied niet vule veerder as eten en drinken mit et boerewark daor omhenne. De jacht en de bouw valen ok onder dat boerewark en sociaole kontakten mit de meensken om je henne komt en kwam ok altied en overal wel veur. Woorden die hier mit te maeken hebben kommen dan in alle woordeboeken wel veur. Kuwwe de woordeschat bemeten naor de dikte van et woordeboek van een tael? Dan dot et Stellingwarfs vanzels wel aorig mit, mit et vierdelig Woordeboek van Henk Bloemhoff. Jammer, dit mag op et gebied van de streektael dan wel opgaon, in de echte taelen biwwe mit die dikke Bloemhoff toch ok weer nargens.

Et Fries komt al wat veerder as et Stellingwarfs, lichtkaans omreden die tael al eerder vaastelegd is en omreden d'r in die tael al vule langer schreven is as in et Stellingwarfs. Mar een eigen vakgebied waor et Fries in uutblinkt bestaot ok niet of et zol al wat mit et keatsen, skûtsjesilen of toch ok mit dat boerewark vandoen hebben moeten. Nee, dan et Nederlaans. Een protte woorden uut et Nederlaans bin in aandere taelen alderdeegst overneumen zoas bi'jglieks uut de schipveert. Een protte onderdielen van een schip hieten in bi'jglieks et Duuts of alderdeegst Russisch krek zo. En de Nederlaanse vloot was bi'jglieks tiedens de tied van de VOC in de middeliewen wereldberoemd. Naost de haandel was die vloot trouwens ok berucht vanwegens de gevechten op zee (*lees et stokkien over Piet Hein in dit nommer d'r nog mar es op nao*). Ongetwiefeld hebben aandere taelen daor ok Nederlaanse woorden an overhullen.

Sund - zeg mar - de industrialisaosie in - zegge - de negentiende ieuw is et liekwels allemaole Engels wat de klokke slat. Deur Engelspraotenden wodden alderhaande - en mit grote veursprong - de meeste uutvienings daon. Daenk alliend al an de auto- of lochtveertindustrie. Van de laeste vuuftig jaor is et in bi'jglieks de komputerindustrie allemaole Engels. Hier bliest hiel dudelik hoe et Engels een stempel drokt op ni'je woorden. Daor komt dan bi'j dat een protte van die woorden ok haost niet te vertaelen binnen en dan - van poere aarmoede - mar as lienwoord overneumen wodden, krek as et Russisch de Nederlaanse bootwoorden overneumen het. Now is 'moesaaien' vanzels gien geef Stellingwarfs eigen woord veur 'scrollen' mar een 'hadde schieve' kan best dienen veur de 'hard disk' en 'knoppe' veur 'button' is ok gien perbleem mar dat bin vanzels gewoon bestaonde woorden, alliend anders bruukt.

En hoe omme te gaon mit saemenstellings van twie (of meer) verschillende woorden? De Duutsers schienen heer en meester te wezen in zoksoorte saemenvoegings waordeur dan een ni'j woord of begrip ontstaot zoas de veurbieden '*Abschiedsvorstellung*' (ofscheidveurstelling), '*Weltmarktführer*' (wereldmarktleider) en '*Stromtarifrechner*' (stroomverbruuksmeter) wel es bruukt wodden. Et Stellingwarfs het van himzels ok een protte van die saemenstellings en oonze woordeboekemaeker zegt dan: et is in et Stellingwarfs an de schriever zels om te besluten om die woorden los van mekeer of anneneer te schriever, langesgaon of langes gaon. Veur mien gevuul kan dit lang niet altied. In dit veurbied is langes gaon (er bij langs gaan) hiel wat aandere as langesgaon (aangaan). Ik bin bi'j de dokter langes gaon (aan de dokter voorbij gereden) of bi'j de dokter langesgaon (naar de dokter toe geweest). Een hiel verschil...

Mar goed, hoe aj't ok holen of keren, et Stellingwarfs heurt in ieder geval tot de hiele kleine taelen waor een hiele protte woorden domweg - uut et Nederlaans - liend wodden moeten...

Zo dom as...

Zo **dom** as 't achterende van een vaarken.

Dizze uitdrukking wordt in 't ele laand gebruikt wanneer et te paase komp.

In 1999 is er een boek uut-ekeumen, *'In vergelijking met dieren'*, uut-egeven deur de Stichting Nederlandse Dialecten.

En er koemen nogal wat dieren an d'orde. Zo dom as stro en zo dom as eulie bin-n bepaold uutzunderingen.

Vergeliekingen mit dieren wordt deur et ele laand gebruikt.

Wie bi-j de allerdomsten eurt, dat is de ezel.

Zo **dronken** as een aepe, dat zeggen ze in Noord Hollaand en zo dronken as een torre, slat in 't ele Nederlaand an.

In Limburg en nog zudelijker wordt et oorlogschip en patat as dronken betiteld.

Hoe koemen ze erbi-j, et zal veur menigiene een vraoge wezen maar dit is ook al net zo wanneer a-j die aanderen vergeliekingen lezen.

Zo **maeger** as een regenworm, die ook wel piere wordt eneumd. Dit is begriepelijk eveniens zo maeger wezen as een roepe (rups) maar de meerderheid lat et op, zo maeger as een latte, of as graot.

Zo **vet** as modder en een slakke wordt ook as aarg vet eneumd. De otter wordt ook in dizze serie mit-eneumen.

In Frieslaand dot et ele vaarken mit, wat wel een veurrecht is veur dat beest, het vaarken stiet in 't ele Nederlaand an de top van het **vet** wezen in vergeliekingen.

Et spekvaarken, mestvaarken, slachtvaarken, zwien, vaarkenskop, dit allmaole wordt gebruikt in vergelieking mit **bloeden, dom, doof, dronken, gek en/of lui**.

Zo **lui** as een vaarken, as 't achterende van een vaarken, as een slakke op een teertonne, en as een ezel.

Zo lui as hi-j laank is. Wie klein van stôk is die is dus minder lui as een groter iemand?

In Limburg zeggen ze, zo lui as een beer maar zo.

Trots as een pauwe. De pauwe wint et van alle dieren en terecht hoewel de aepe zich ook niet hoeft te schaemen. De aepe dot et in 't ele Nederlaand biezunder goed.

Heel trots bin-n ze in Zeelaand en Noord Braobaant wanneer ze zeggen dat ze zo trots bin-n as een hond mit zeuven starten.

En zo bin-n er nog heel veule meer uitdrukkingen die gebruikt worden in vergelieking mit dieren. Zo bange... zo rot... zo vol...

Et is overall verschillend maar wel aordig om te weten. Wellicht bin-n er ook uitdrukkingen genoeg die in sommige families al jaorenlaank bin-n in evoerd die er niet meer utgaon en ook altied worden gebruikt maar niet in dit boek staon.

Zuuk de verschillen...

Dat is seins een mooi puzzeltien. Mar in oonze daegelikse warkelikhied ziej' vaeks ok een protte verschillen waor gewone meensken bi'jkaans niet vrolik van wodden.

Aj' een uurtien bi'j de Driewegsluus zitten dan ziej' hiele grote verschillen.
Daor veren goenend daele mit schippen van wel aanderhalf miljoen mar d'r gaon d'r ok veurbi'j die nog gien twieduzend euro weerd binnen.
Disse lestnumde waetersporters hebben d'r nog wel nocht an.
Een krattien pils op de veurplecht en heur gezichten staon niet chagrijnig.

Mar niet alliend bi'j de Driewegsluus kuj' disse verschillen zien.
Ik zat lestdaegs weer es een keer in et ziekenhuus in Et Vene, in de mooie grote ni'je hal te waachten.
Daor kuj' noflik zitten en dat is gelokkig veur iederiene.
Een mooie leestaofel mit makkelijk zittende stoelen.

Doe vul mien oge op een hiel duur maondblad: *'Yacht Sailing'*.
Now, daorin koj' de verschillen hielemaole goed bekieken.
De redaktie van zoe'n blad richt him op dure meensken vanzels.
En in de zorg lopen netuurlik ok wel een stokmennig topverdienders rond en zo belaand zoe'n blad vermoedelik daor wel es op de leestaofel.
Daor stonnen schippen in, et weren eins drievende kestelen mit goolden kraenen.
De eigeners van zokke boten wonen in huzen mit luxe zwembaden en vaeks ok nog an de zee.
En bunders grond bi'j zoe'n onderkommen mit iezeren hekken d'r omhenne.

Vroeger bin 'k ok wel es veerder west as Noordwoolde, en doe zag ik die verschillen ok wel mar et is de leste jaoren nog vule slimmer wodden.
Afijn, je mit een oolde Volkswaegen Kever vermaeken gefit ok wel plezier en voldoening. D'r bin ok nog goenend die drie keer niks hebben; krapan een dak boven 't heufd. Stellingwarvers numen dat dan, dat zokkend naekend binnen.
Allemaole meuglik.

De financiële krisis zet de hieltied nog deur en ankem jaor driegen de pensioenties naor beneden te gaon. Hiel goedkoop om zo de oolderen te pakken.
Dan wodden de verschillen nog veerder uutvergroot.
Mar niet meer drok omme maeken. D'r komt ommes een tied, dan is iederiene alles kwiet.
Mit de neuze omhoge, daor dri'jt et toch op uut, gieniene uutzunderd.

Henk de Vries

Ons aauw haus...

Ons aauw haus

Rontelum ons aauw haus
òn 't rëndje van de hèij
groeide de buuke
zówè dur de ruite,
bloeide aauw kriekebeum
in schón wolke van wit.

Daor droeg de wèrme wend
de vollen dries in d'n hèrd
mi de krùielochte
van vors gewènd hoigras,
klomme de pispùtjes
hòst maanshog in de heg.

Daor liepe de kiepe vrej
op de raowe misse rond
èn linne de èijer
nog weg in de mijte
èn't geriefhout van èike,
winterkap vur de stook.

Rontelum ons aauw haus
hurde in pèkdonk're naacht
van onder de euze
de roep van de uile.
Rontelum alles vertraowd.
Wirreld van een èn al zon.

*Cor Swanenberg
In het dialect van Rosmalen*

In verkleinwoorties...

An ut ende van een padtie

An ut ende van een padtie in een dorpie op ut plattelaand stoat een huussie mit reampies mit gordienties en bloempies veur de ruutties en een tuuntie mit bloemegies en gruunte en boompies.

Daor woon-n een mannegien en een vrouwgien. Dat mannegien en dat vrouwgien hebben allebi-j een fietsie. Hi-j een mannegiesfietsie en zi-j een vrouwgiesfietsie. As ze gaon fietsen dan gaot hi-j veurop op zien mannegies fietsie en zi-j komp ur achter an op heur vrouwgiesfietsie. Zi-j hef op heur fietsie een tassie en hi-j hef op zien fietsie een pakkiesdreagertientie mit zelfbienderties. As ze boschoppies gaon doen bi-j ut supermaarkie an ut pleintie bi-j hun in ut buurtie in ut dorpie waor ze woonn dan doet zi-j de boschoppies in heur tassie op heur vrouwgiesfietsie en hi-j de rest van de boschoppies in een deuzie achter op zien pakkiesdreagertien van zien mannegiesfietsie onder de zelfbienderties. As ze weer naor huus fietsen deur ur dorpie. Hi-j op zien mannegiesfietsie en zi-j op heur vrouwgiesfietsie dan zwaeien ze naor alle kienderties die ze onderweg tegen koemen.

As ze thuis koemen pakt zi-j de boschoppies uut ut tassie en hi-j de boschoppes uut ut deuzie dat hi-j op ut pakkiesdreagertie achter op zien fietsie onder de zelfbienderties had. Ze doen dan de boschoppies in ut keukenkassie en dan doen ze ut keukekassie weer dichte. As ze dan moeten eten dan doen ze ut keukenkassie weer eupen en pakken ze wat ze willen eten uut ut keukenkassie om ut op ut gastellegien in een pannegien te gaon koken en dan in een bordtie op ut taofeltie te zetten dat hi-j zelf nog e-timmert hef toen ze nog niet e-trouwt waarn, om ut dan op te eten. Nao ut eten doen ze de bordties in een emmertie om ze of te spoelen mit waeter dat ze eerst waarm e-meaken hebben op ut gastellegie in de keuken waor ze ook mit een pannegien ut eten op warm hebben e-meaken. Dan dreugen ze de bordties of en zetten ze dan weer in ut keukenkassie wat ze eerst eupen e-daen hebben om ze ur in te zetten en dan weer dichte e-daen hebben omdat ut anders zo slordig staot as de deurties eupen staon en daor hol-n ze niet van.

Zie gaon dan ut kraantie lezen dat de kraantejonge een zeune van een nichte van heur van heur moeders kaante in de briefebusse e-gooit hef om plusminus half viere want hi-j mot tot kwart veur drie noar skoele woar hi-j net is over e-goan noar de tweede klasse mit hele goeie ciefers.

Ieder neem-n ze dan een stukkie kraantie hi-j ut veurkaantie van ut kraantie en zi-j ut achterkaantie van ut kraantie. Leater as hi-j ut veurkaantie van ut kraantie uut hef en zi-j ut achterkaantie van ut kraantie dan ruiln ze van kaantie dan kreg zi-j ut veurkaantie van ut kraantie en hi-j ut achterkaantie van ut kraantie. Dan mak ze een koppie koffie ,veur um in zien eigen koppie en veur heur in ut aandere koppie die ze van de kienderties e-kregen hebben toen ze viefentwintig joar e-trouwt waarn (woarveur ze toen nog een feessie hebben e-geven in ut cafeegie die midden in ut dorpie stoat an ut pleintie), die zie eerst uut ut keukenkassie e-pakt hef woarvan ze eerst ut deurtie eupen van hef e-doan en toen weer dichte e-doan omdat dat zo slordig stoat as hi-j eupen blef stoan en doar holn ze niet van. Zie drinken dan ieder twee koppies koffie mit melk en twee klonties suker.

Dan zeg hi-j zullen we nog een borreltie nemen. Woarop zi-j zeg ut is nog moar dinsdag wacht doar moar mit tot zaterdag aans hi-j veur ut wiek-end de flesse leeg en ie kriegen gien ni-je want dat kost mi-j veul te veule of ie moeten dat van oen zakgeld doen want dat doei steeds in een pottie en die zal ook wel ies vol wezen (olde pottert). Dan binn ze zo muu van al dat proaten en fietsen en boschoppies doen, dat ze ur van begunnen te gaepen. Dan kieken ze op ut klokkien en zeggen ze tegen mekeare: Is ut al zo leate? Wi-j goan noar bedde. Wi-j goan onder de dekens. Dan moet hi-j eerst nog ut wekkertie zetten veur morn vroeg want aandere worden ze niet op tied wakker. En wat ze dan goan doen dat maj zelf bedenken.

Harm Cramer

In een haenetree van Gust naor Geest...

Gust in et SW: 1. niet bevrucht, niet drachtig, niet melkgevend, 2. leeg, mien glas staot gust, 3. zonder vrucht/pit, een guste neute

Geest in et SW: 1. van lichem en geest, 2. ziel, 3. daenkvermogen, 4. wat iene daenkt, 5. kerakter, 6. de geest van God, 7. meniere van bekieken, 8. niet stoffelike persoan, 9. iene mit een groot daenkvermogen, 10. stofnaeme van vluchtige stof, 11. sfeer, de geest is bedurven

Niks over **gust** as aarme, hoge zaandgrond. En dat zol toch slim veur de haand liggen, zoj' zeggen.

Gust komt van oorsprong uut et Latien van Italië en betekent dan: smaek. Mar et gust wao'we hier eins op doelen komt liekwels van et oold-Germaans *Güst*: niet melkgevend, onvruchtber, in principe van rundvee. Om een koe vet te mesten wodde die ok wel moedwillig gust zet. Et gust wodde ok wel bi'j kiepen bruukt: guste kiepen leggen wel eier mar daar zol gienertied een ni'je kiepe uut bruded wodden kunnen. Et ei (of de kiepe?) was dan gust. Een trouwd stel zonder kiender hiette: *güste kindelbiere*.

Mar dit **gust** wodde ok zegd van aarme (zaand)grond waor gien opbrengst van of kwam. Guste grond was vaeks een hoge gelegen zaandrogge waor eins niks op gruuien of bluuijen wol. Vandaag-de-dag zowwe zoe'n stok laand een braokakker nummen kunnen.

Disse betekenisse van gust kowwe in et Fries van vandaag nog wel tegen in et woord geest (ok wel: gaast, of geestgrond: *geastgrûn*, lytse geast: klein zaandkaampjen; grutte geast: een hiele lappe zaandgrond waor niks mit daon wodde, braok lag; daenk ok an et hoge en zaanderige *Gaasterlaand*. In et Friese woordeboek wodt dat gust en geest trouwens ok niet drekt mittenneer in verbaand brocht (?).

Now is in de Stellingwarven de meeste geestgrond, of guste grond wel wat beterd mit (keunst)dong en zo mar et blift nog de hieltied aarme grond in vergeliek mit de rieke kleigrond in et noorden van oonze perveensie.

Toch fremd dat dat gust (en geest) in et Stellingwarfs Woordeboek niet mit oonze aarme zaandgrond in verbaand brocht wodt...

pb

Kuuks Huukske

Carnevals Modesjoow?

De grapjas liêp rond in 'ne slijmjurk
En de slapswans sjoowde in zien
adamskostuum
Jack in 'n jacket van likmevestje
en die muts d're wapenrok zaat veuls te
ruum
Ok haj ze fleemkousen án d'r bene
en 'n rozenhuudje op d're kop
Mar de grapjas, die waar blootshoofs,
ocherrem!
Want zienen tulband, die vraten ze op!

Héj keek gruwelek schéél en néve ziene
kop
Honge twee flinke flappe van ore.
Daor kos ie in feite ok niks àn doên,
Want daor waar ie zo mit gebore.
Ok stonne d'r piekhaor op ziene kop
En die wér op 'n kort, dik nekske.
En as ge nou vraogt: "Haj dan niks mois?"
Jawel.. . 'n centebekske!

Ik klink hél gezéllig mi mededrinkers.
Mar ik verdrink ongezéllig in medeklinkers
Wwwwannnt iiiik sstsstssstttter!

Ik dink, det 'r zovvel minse zien,
die 'de bloemetjes buiten willen zétten'
Umdè z' op de bluumkes, die d'r al stón
Vuls te wénnig of héllemól nie létte!

As ge echt zo hád motte léve
Zóas op 't bidpréntje, nao ow léve,
ow léve zal staon beschreve.
Dan kan ik oe di wel op 'n briefke géve.
nee, zo hádde echt nie kunne léve!

Halfweg de ponte van Kuuk en Boxméér
Laag vroeger in Oeffelt ok nog 'n véér.
Mar dè puntje mos wég
Want de spoorbrug wier wég...
Nou kunde wel vlot op en neer.

Wellicht wiste di nog niet,
Mar... de groten boze wolf
waar d'n ursten travestiet!

Oog um oog, tând um tând.
Oog in oog..., hând in hand

Bin Laden zei: Bij Allah, wel goeje grutjes
Hél de locht wil ik vol mit skutjes
Val de Yankees án en strijdt mi hen
Ik volg 't wel op CNN.

"As géj van oewen borrel drinkt
doed' âlt ow oge dicht!"
"Man, det is toch éwwig zund!"
"Toch nie, want a'k 'm zie,
dan löpt me 't waoter in miene mond.
Enne... ik drink 'm liever onverdund!"

De maand van et (Friese) boek...

(Dit stek ston veur 1 september al te plak.)

De Moanne fan it Fryske Boek begjint op 3 septimber; jûns grut boekefeest by Tresoar!

Op 3 septimber begjint de Moanne fan it Fryske Boek. 't Is de earste kear dat dy organisearre wurdt.

De Moanne fan it Fryske Boek is in inisjatyf fan de Stichting It Fryske Boek en Tresoar. De mear as 50 (!) aktiviteiten, organisearre troch de hiele provinsje Fryslân, sette op 3-9 útein mei in promoeter fan skriuwster Greet Andringa.

By ferskate boekhannelers bringt sy persoanlik it troch har skreaune kadoboek Los sân te plak. Greet komt mei har boek yn Frjentsjer, Koudum, It Hearrenfean en Drachten. De boekhannels sille har bysûndere wize ûntfange.

Hielendal spesjaal is de reis fan Greet troch Ljouwert. Heech boppe it winkelpublyk út, sittend op in kameel, rydt se oer de Nijstêd. De krekte tiden fan de toer fan Greet Andringa binne te finen op www.moanefanitfryskeboek.nl

Op de jûn fan 3 septimber is der by Tresoar in grut boekefeest mei in optreden fan Elske DeWall en literêre aktiviteiten ûnder oaren in poëtyske pypshow; in optreden fan dichter Niek de Vries; oersetse gedichten fan Van het Reve yn it Frysk, mei in bybehearrende modeshow fan Teigetje en Woelrat; boeken op 'e sweef (BookCrossing); in Meet en Greet mei Greet Andringa; dûnsje mei in DJ ensfh.

In folslein oersjoch fan de aktiviteiten fan De Moanne fan it Fryske Boek is te finen op www.moanefanitfryskeboek.nl en op 'e list hjirûnder.

.....

De Moanne fan it Fryske Boek begint op 3 septimber, 's avond groot boekenfeest bij Tresoar!

Op 3 septimber begjint de Moanne fan it Fryske Boek. 't Is de earste kear dat die georganiseerd wordt.

De Moanne fan it Fryske Boek is een initiatief van de Stichting It Fryske Boek en Tresoar. De meer dan 50 (!) activiteiten, georganiseerd door de hele provincie Fryslân, beginnen op 3-9 met een promoeter van schrijfster Greet Andringa.

Bij diverse boekhandels brengt zij persoonlijk het door haar geschreven cadeauboek Los sân. Greet komt met haar boek in Franeker, Koudum, Heerenveen en Drachten. De boekhandels zullen haar op een speciale manier ontvangen.

Helemaal bijzonder is de reis van Greet door Leeuwarden. Hoog boven het winkelende publiek, zittend op een kameel, rijdt ze over de Nieuwstad. De precieze tijden van de toer van Greet Andringa zijn te vinden op www.moanefanitfryskeboek.nl

Op de avond van 3 septimber is er bij Tresoar een groot boekenfeest met een optreden van Elske DeWall en literaire activiteiten zoals een poëtische peepshow; een optreden van dichter Niek de Vries, vertaalde gedichten van Van het Reve met een bijbehorende modeshow van Teigetje en Woelrat; BookCrossing, een Meet en Greet met Greet Andringa; dansen met Dj Robert enz.

Een volledig overzicht van de activiteiten van De Moanne fan it Fryske Boek is te vinden op www.moanefanitfryskeboek.nl en op de lijst hieronder.

Aginda aktiviteiten Moanne fan it Fryske Boek

- 03-09-2010, Boeketoer mei Greet Andringa start om 10.00 oere yn Ljouwert
03-09-2010, Boeketoer yn Ljouwert, start om 16.00 oere
03-09-2010, Boekefeest yn Tresoar Ljouwert om 21.00 oere
04-09-2010, Boekferkeap op Bradery yn Stiens mei skriuwsters Greet Andringa en Auck Peanstra
04-09-2010, De Fertelbus en Tomke yn Burgum Glinstrastate Burgum om 13.30 oere
04-09-2010, Simmerjûn yn Burgum (Glinstrastate) mei Jelle Bangma en Duo Mucifer om 19.30 en 20.30 oere
04-09-2010, Boekpresintaasje Feest mei toaniel fan Riek Landman en sinjearjen by boekhannel Van der Velde, Ljouwert om 14.00 oere
06-09-2010, Literêr program Biblioteek Stiens om 20.00 oere mei Riek Landman, Ferdinand de Jong en muzyk fan Ferbean
07-09-2010, Oanbieding Aksjeboek foar bern Pjutteboartersplak De Oesterkes Stiens
07-09-2010, Oanbieding boek Jules Verne Tresoar Ljouwert om 20.00 oere
08-09-2010, Elske Riemersma en Wieke de Haan yn Biblioteek Gytsjerk om 20.00 oere
09-09-2010, Presintaasje Sprutsen Frysk Boek Tresoar Ljouwert om 14.30 oere
09-09-2010, Literêr program Biblioteek Boalsert om 20.00 oere mei Frans en Tineke Steenmeijer, Elske Kampen en muzyk fan Piter Wilkens
11-09-2010, Boekmerk yn Frjentsjer mei optreden fan Jelle Bangma en it Duo Mucifer om 13.30 en 14.30 oere
11-09-2010, De Fertelbus en Tomke yn Frjentsjer op de Boekmerk om 13.30 oere
11-09-2010, Kuiertocht yn Haulerwyk m.m.f. **Karst Berkenbos** en Jaap Louwes om 8.00 oere
11-09-2010, Skatsykje: Fûstkje mei Greet. Oanwizings fia Omrop Fryslân fan 9.20 oere ôf
11-09-2010, Literêre preamfartocht troch Ljouwert. Iepening Kursusseizoen Tresoar om 10.30 oere
11-09-2010, Oanbieding portret Anne Feddema yn Tresoar Ljouwert om 15.30 oere
12-09-2010, Fytstocht mei Mindert Wynstra yn Súdwest-Fryslân
12-09-2010, Theun de Vries-kuier Skierstins Feanwâlden m.m.f. Douwe Kootstra om 13.30 oere
12-09-2010, Optreden fan dichters op Monumintedei Ljouwert fan 14.00 oere ôf
14-09-2010, Oanbieding boek en iepening útstalling Brolsma Tresoar Ljouwert om 20.00 oere
15-09-2010, Literêr program Biblioteek It Hearrenfean om 20.00 oere mei Gjalt de Groot, Elske Kampen en muzyk fan Piter Wilkens
16-09-2010, Literêr program Biblioteek De Jouwer om 20.00 oere mei Riek Landman, Ferdinand de Jong en muzyk fan Ferbean
16-09-2010, Literêr program Biblioteek Warkum/Koudum yn it tsjerkje fan It Heidenskip om 20.00 oere mei Greet Andringa, Hidde Boersma en muzyk fan Ernst Langhout en Johan Keus
16-09-2010, Literêr program Biblioteek Feanwâlden om 20.00 oere mei Frans en Tineke Steenmeijer, Elske Kampen en muzyk fan Piter Wilkens
18-09-2010, Ljouwerter UITmarkt Ljouwert mei stedsdichters en Fertelbus yn de Prinsetún om 14.00 oere
19-09-2010, Moadeshow Teigetje en Woelrat Tresoar Ljouwert om 15.00 oere
20-09-2010, Literêr program Biblioteek Sint Nyk yn Doniahiem Sint Nyk om 19.30 oere mei Douwe Kootstra en Bennie Huisman
21-09-2010, Jûn fan de Fryske smaak, Tresoar Ljouwert om 20.00 oere
21-09-2010, Literêr program Biblioteek Frjentsjer om 20.00 oere mei Ulke Brolsma en muzyk fan Gerrit Breteler en Clara Rullman
21-09-2010, Literêr program Biblioteek Bûtenpost om 20.00 oere mei Gjalt de Groot, Elske Kampen en muzyk fan Piter Wilkens

22-09-2010, Literêr program Biblioteek Snits om 20.00 oere mei Ulke Brolsma en muzyk fan Gerrit Breteler en Clara Rullman

22-09-2010, Literêr program Biblioteek Hallum om 20.00 oere mei Aly van der Mark en Henk van der Veer

22-09-2010, Literêr program Biblioteek Balk om 20.15 oere Gjalt de Groot, Elske Kampen en muzyk fan Piter Wilkens

23-09-2010, Literêr program Biblioteek Hurdegaryp om 20.00 oere Aly van der Mark en Henk van der Veer

23-09-2010, Literêr program Biblioteek Grou om 20.00 oere mei Riek Landman, Ferdinand de Jong en muzyk fan Ferbean

23-09-2010, Literêr program Biblioteek Dokkum om 20.00 oere mei Ulke Brolsma en muzyk fan Gerrit Breteler en Clara Rullman

24-09-2010, Literêr program Biblioteek Easterwâlde om 20.00 oere mei Gjalt de Groot, Elske Kampen en muzyk fan Piter Wilkens

25-09-2010, Europeeske Taledei Tresoar Ljouwert, middeis

25-09-2010, Histoarysk Festival Súdwest Fryslân Wâldsein

25-09-2010, Televyzjekok Reitse Spanninga sinjearret syn boeken by Selexyz De Tille Ljouwert om 14.00 oere

26-09-2010, Fryske Reisaksje. Op ferfoan fan it Kadoboek fergees mei bus en trein yn Fryslân

26-09-2010, Utstjoering Program Omrop Fryslân: Buro de Vries Tresoar Ljouwert om 11.00 oere

26-09-2010, Hendrik v.d. Meer en syn Kwartwettekoar Tresoar Ljouwert om 16.00 oere

27-09-2010, Herensosiëteit yn Gytsjerk mei Hylke Speerstra om 20.00 oere

28-09-2010, Literêr program Biblioteek Surhústerfean om 20.00 oere mei Greet Andringa, Hidde Boersma en muzyk fan Ernst Langhout en Johan Keus

29-09-2010, Literêr program Biblioteek Drylts om 20.00 oere mei Douwe Kootstra en Bennie Huisman

30-09-2010, Literêr program Biblioteek Makkum yn it Kastieltsje fan Makkum om 20.00 oere mei Gjalt de Groot, Elske Kampen en muzyk fan Piter Wilkens

30-09-2010, Literêr program Biblioteek Damwâld om 20.00 oere mei Riek Landman, Ferdinand de Jong en muzyk fan Ferbean

30-09-2010, Literêr program Biblioteek De Lemmer om 20.00 oere mei Hylke Speerstra en muzyk fan de Kombo Bauke van der Woude

02-10-2010, Boekemerk yn Drachten fan 10.00 oere ôf

02-10-2010, Skriuwersmiel Kafee Marktzicht Drachten om 16.00 oere

06-10-2010, Fertilbus by Kinderboekenweekfeest Harmonie Ljouwert om 13.30 oere

10-10-2010, 10^e Berneboekedei Terherne fan 11.10 oere ôf

Een paer Gieterse gezegden en andere gekkigheden uut ‘Uster de Fluster’

Wat goed eni-jd is lat niet los	<i>Wordt gezegd als iets van goede kwaliteit is ook van b.v een relatie</i>
An de latten wezen	<i>Doodmoe zijn</i>
Laoten wi-j er nog iene nemen	<i>Laten wij nog een borreltje nemen</i>
Op iene stuit	<i>Alles tegelijk</i>
Raore tuksen uut-aelen	<i>Rare dingen uithalen, kwajongensstreken</i>
Niet verder lopen as ‘t touw laank is	<i>Niet meer doen dan mogelijk is</i>

Femmy Woltman-Groen, Giethoorn

Dummy...

Dummy...

Nog voordat ik m'n kaarten
had gezien en de punten
had geteld opende ik
ik opende drie klaveren
dat leek me wijs

die na mij kwam
die paste
dat koos hij wellicht
als beste om mij
om mij af te troeven

mijn partner die
die besliste en
hij bood wel vier
ook klaveren gelukkig
ik had er geen
hij dus alle acht
zo had ik bedacht

de volgende die dubbelde
doubleren in jargon
ik begreep er niets
maar dan ook niets
meer van en paste

dàt had ik niet nu
net niet moeten doen

nadat allen pasten
mocht ik de dummy zijn
gelukkig maar
gelukkig maar!
want ik kon er
toch echt niets
maar dan ook niets
aan doen

het spel daarna
en nog veel later
zal ik u besparen
'k heb nu geen vrienden
helemaal geen vrienden meer
hij kon het niet verdragen
en dummy's mogen nu éénmaal
niet gelukkig zijn.

pb

Dummy...

Nog veur da'k mien kaarten
zien hadde en de punten
teld eupende ik
ik eupende drie klaover
dat leek me een groots begin

die nao mi'j kwam
die paste
dat keus hi'j lichtkaans
as beste om mi'j
om mi'j of te troeven

die tegenover mi'j die
die besliste en
hi'j beud wel viere
ok klaover gelokkig mar
ik hadde gien iene
hi'j seins alle achte
te minste dat docht ik

de volgende die dubbelde
doubleren in jargon
ik begreep d'r niks
mar dan ok niks
meer van en paste

dàt ha'k now niet
krek now niet doen moeten

naodat iederiene uutteld was
moch ik de dummy wezen
gelokkig mar
gelokkig mar!
want ik kon d'r toch
eerlik waor niks
mar dan ok niks
an doen

alle spul daornao
en ok van vule laeter
za'k je besperen
'k hebbe now gien vrunden
hielendal gien kammeraoden meer
hi'j kon et niet verdregen
en dummy's meugen now ienkeer
niet gelokkig wezen.

pb

Taeltuun

Vuuf wat minder bekende woorden uut et Stellingwarfs (Haand)Woordeboek:

besmousjassen	= besmoezen
besnitteren	= met vloeistof bespuiten, besproeien (<i>vaak: met water</i>)
bespinnen	= verdienen door goed te produceren, door z'n bedrijf goed te runnen
besselgaoren	= rijggaren
bessemhaor	= dik, borstelig, stug haar

Bi'j dat '*besnitteren*' mos ik onwillekeurig daenken an vroeger jaoren. Et veur et eerst puberende haentien. In grootspraake bruukten wi'j as brommerjoongies dat besnitteren zoas dat niet oonze prachtige Woordeboek uutstokt wodt: *ik zol dat maegien wel es even besnitteren willen*. Of: *ik zol heur wel es even een beste snitter geven willen*. Ik hoef je niet uut te stokken waar dan op doeld wodde...

Et is mi'j trouwens al es eerder opvalen dat een protte – now ja, een protte – van zokke woorden mit een wat seksueel smaekien niet in oons prachtige Woordeboek opschreven binnen. Ik vraoge mi'j dan vanzels drekt of: waaromme niet..? Zollen zokke woorden gienertied in Stellingwarf bestaon hebben, niet deur de infermaanten deurgeven wezen of zol de woordeboekemaeker hier zien eigen sensuur op loslaoten hebben..?

Oons Woordeboek komt in dit veurbield niet veerder as: *de bloemen bin besnitterd*. En: *de braandnettels en de poddeblaeden hebben we even besnitterd*. Hier raek ik trouwens niet '*rozinnig*' van...

Al dat gesnitter komt etymologisch trouwens van 'snieden' en dan veural van et rogge- en haeversnieden in de oogsttied. In et Duuts bestaon daar nog wel een peer mooie vassies van:

*... bunt von farben
auf den garben
liegt der kranz,
und das junge
volk der schnitter
fliegt zum tanz.*

en:

*... kommen die schnitter,
so ruft sie ganz keck:
tritt mich nicht, tritt mich nicht!*

Dat '*tritt mich nicht*' slat dan weer op wat Van der Meiden zee: *... en Samuel besteeg zijn wijf*. Aandere keer mar es weer naor 'vieze' woorden zuken die neffens oons prachtige Woordeboek blikber in et Stellingwarfs niet bestaon ...

Rilke (33)

René Maria Rilke is op 4 december 1875 as een zeuvenmaondskind in Praag geboren en op 29 december 1926 wegraekt in et sannetorium van Val-Mont sur Territet, an et meer van Genève vlakbij Montreux in Zwitserlaand. Hij was iene van de belangriekste lyrische dichters in de Duutse tael.

Dit bin een serie vertaelings van et Rilke-projekt in 2007 van et Deltion College uut Zwolle. Van dat projekt is een bundeltien mit twee CD's uitgeven:

Schrijnend als frambozensorbets

Augustus

Ik lees dit jaorgetiede mar in stokkies,
et ni'je is d'r of, zwatte gatten
bin de kronen van de bomen de naacht -
niet zwoel meer, ok niet koel.

Disse tied wodt traoge van warkelikhied:
hier an de wal zingen de moggen niet,
pattietoeren zoemen ze; mien boot is gien camee
hi'j vergaot zoas et meerste in et meer.

Ik blaeder disse daegen deur en lees van
schreven as versleten in een stroom
zonder een protte peren, wegraeken.
Zonder treurspel, de revier.

Toch kan ok dit verrassend wezen, een dooie
vrund veert onder de seizoenen deur.
Ik verwaacht him niet, mar de naacht die
him tegenhul gaot deur de bomen.

Stelling van de maand...

As ze weer over oons schrieven gaon dan lao'we niks van oons heuren.

(vz. SSr, Ype Dijkstra)

Wi'j' reageren op disse stelling of wi'j aanders wat An de liende hangen...? Dat kan in 't Nederlaans, et Fries of – bi'j veurkeur – in 't Stellingwarfs. Veur de aorigheid mag et vanzels ok nog wel es wat een aander taeltien wezen. Et gebruik van niet-Stellingwarfse bi'j dregen wodt trouwens wel een betien in de haand holen. Opsturen naor: info@stellingwerfs-eigen.nl

Et archief van dit maandblad kuj' vienen op www.stellingwerfs-eigen.nl

Aj' dit blattien niet meer in je aemelbusse hebben willen of weej' nog iene die 't misschien ok (graeg) lezen wil, doe dan mar even een berichien naor info@stellingwerfs-eigen.nl

Et is de bedoeling dat iederiene die wat te schrieven het (een appatte tekening of foto mag ok), dat opsturen kan (in Word-fermaot) en dat et dan zonder vorm van redaktie altied en zonder korrektie(*) plaetst wodt. Altied, wil in dit geval zeggen, ja altied, behalven as et bi'j glieks vluken, schellen, raozen, tieren of dat soorte van rarigheid is zoas dat in de daegelikse ommegang mit mekeer ok niet gebrukelik is. Mar et moet - an de aandere kaante - wel wat lieden kunnen... Een betien reklame, bi'j glieks je eigenmaekte sjem anpriezen of je bedrief gewoon es in de kiekerd zetten, kan ok mar et moet vanzels niet allierend een adverteensieblad wodden.

() Aj' liever hebben dat de roegste schrieffouten d'r even uuthaald wodden dan moej' dat even angeven.*

Et is de bedoeling dat alleman kaant-en-klaore stokken of stokkies opstuurt. Et ienigste wat de redaktie d'r an dot is et in- en anneneer plakken, wat deengies in rebrieken bi'j jenneer zetten, et iedere maand as aemel rondsturen en et as archief op internet beweren en daor ok beschikber maeken om een nommer naor je toe haelen te kunnen (downloaden) as een dokement in DOC- en PDF-fermaot. De voertael is Stellingwarfs (vanzels) mar Fries, een stokkien Nederlaans of een aander - veur oons - leesber taeltien mag ok wel een keer. As et mar wel raekvlakken het mit wat d'r op tael- of kultuurgebied leeft in Stellingwarf.

PAS OP: Iederiene stuurt veur 100% eigen verantwoordelikhied wark in..! Dat gelt liekewel inhooldelik as veural ok mit et oge op auteursrechten...! De redaktie/uitgever nemt hier gienertied verantwoording veur mar schoeft die deur naor de instuurder. De grootte van een dokement - behalven mit foto's en plaeties - het binnen roeme greenzen, gien beparking.

An de liende
mittenneer en veurenneer

* Aende *